

זכירת מרים

(1 דברים (כי תצא) – פרק כד, פסוקים ח-ט
 ח השָׁמֵר בְּנִגְעַת הַצְרַעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת: כָּכֹל אֲשֶׁר יִזְרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת. ט זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ד' אֱלֹקֶיךָ לְמַרְיָם, בְּדֶרֶךְ, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם.

(2 רש"י (שם)
 זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים - אם באת להזהר שלא תלקה בצרעת, אל תספר לשון הרע. זכור העשוי למרים שדברה באחיה ולקתה בנגעים:

(3 רמב"ן – פרשת כי תצא [וע"ע בהשגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם¹]
 ולפי דעתי שהיא מצות עשה ממש, כמו "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ ח), "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" (שם יג ג), "זכור את אשר עשה לך עמלק" (להלן כה יז), כולם מצוה, אם כן, גם זה כמותם.
 והיא אזהרה מלדבר לשון הרע, יצוה במצות עשה שנזכור העונש הגדול שעשה ה' לצדקת הנביאה, שלא דברה אלא באחיה גמול חסדה אשר אהבתו כנפשה, ולא דברה בפניו שיבוש, ולא בפני רבים, רק בינה לבין אחיה הקדוש בצנעה, וכל מעשיה הטובים לא הועילו, גם אתה אם תשב באחיק תדבר בבן אמך תתן דופי לא תנצל:

(4 רמב"ם – הלכות טומאת צרעת, סוף פרק טז
 הצרעת הוא שם האמור בשותפות, כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה, שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת, ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת, ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת, וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוב עליהן, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע, ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה ד' אלקיך למרים בדרך, הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר "והאיש משה ענו מאד" ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכוין אורחותיו להתרחק משיבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם... אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה, לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה, שנאמר אז נדברו יראי י"י איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו. סליקו להו הלכות טומאת צרעת.

¹ שכחת העשין, מצוה ז'

(5) רש"י – פרשת שלח, פרק יג, פסוק ב

שלח לך אנשים - למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר:

(6) רש"י - שמות פרק כ, פסוק כג

"אֲשֶׁר לֹא תִגְלֶה עֲרֹתְךָ" - שעל ידי המעלות אתה צריך להרחיב פסיעותיך, ואף על פי שאינו גלוי ערוה ממש, שהרי כתיב "וְעֵשָׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בָד" (שמות כח, מב), מכל מקום הרחבת הפסיעות קרוב לגלוי ערוה הוא, ואתה נוהג בהם מנהג בזיון. והרי דברים קל וחומר ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך, לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבירך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה:

(7) מסכת ערכין דף טו עמוד א

תניא, א"ר אלעזר בן פרטא: בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע, מנלן? ממרגלים, ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבירו על אחת כמה וכמה.

(8) שמירת הלשון – שער התבונה, פרק יב (ר' ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל)

והנה, מכל זה יוכל האדם להתבונן בק"ו, שהיום, שכולנו כאזובי קיר לגבי מרים הנביאה, וגם ידוע לכל מהעונש הגדול המגיע עבור זה, ממעשה מרים ומרגלים, אם לא ישמור את עצמו מלשה"ר, אפילו אם לא יהיה רק כעין מעשה מרים, ובפרט אם בכונה ידבר את הלשון הרע, כדי לגנות חבירו ולביישן בוודאי לא יהיה נקי מעונש הגדול של הצרעת, או עונשים אחרים תמורתם, ולא יקיפו לו עד לאחר זמן. והשומע ומקיים תמיד לזכור באופן זה, בודאי ינצל מעון זה.

(9) מסכת מגילה דף יג:

ישנו עם אחד אמר רבא: ליכא דידע לישנא בישא כהמן. אמר ליה: תא ניכלינהו! - אמר ליה: מסתפינא מאלהיו, דלא ליעביד בי כדעבד בקמאי. - אמר ליה: ישנו מן המצות. - אמר ליה: אית בהו רבנן. - אמר ליה: עם אחד הן. שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך - מפוזרין הם בין העמים, שמא תאמר אית הנאה מינייהו - מפורד, כפרידה זו שאינה עושה פירות. ושמא תאמר איכא מדינתא מינייהו - תלמוד לומר בכל מדינות מלכותך. ודתייהם שנות מכל עם - דלא אכלי מינן, ולא נסבי מינן, ולא מנסבי לן. ואת דתי המלך אינם עשים - דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י. ולמלך אין שוה להניחם - דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות. ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחד מהן - זורקו ושותהו. ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן - חובטו בקרקע ואינו שותהו.

(10) תרגום יונתן – פרשת כי תצא, פרק כד, פסוק ט

הוּ זְהִירִין דְּלֹא לְמַחֲשַׁד חַד בְּחִבְרִיהַ דְּלֹא יִלְקִי הוּ דְּכִירִין מַה דְּעֵבַד יִי אֱלֹהֵיכֹן לְמִרִים דְּחֻשְׁדַּת לְמִשָּׁה בְּמִלְתָּא דְּלֹא הוּת בִּיהַ וְלִקְתָּ בְּצוֹרְעָא וְאֲתַעֲכַבְתָּ בְּאַרְחָא בְּמִפְקָן מִמְצָרִים: